משניות מבוארות מסכת שבת פרק כד

ב) **מונה אדם בשבת את אורחיו** שהוא רוצה להזמינם לסעדת שבת, כדי לידע כמה כבדות יתן לפניהם, **ואת פרפרותיו** מונה כך וכך מעדנים הוא נותן לפניהם **מפיו**, דהיינו בעל פה, **אבל** אם כתב מערב שבת כך וכך אורחים הוא מביא בשבת, לא יקרא בשבת מן **הכתב**. גזרה שמא ימחק בשבת מן האורחין, שיראה שלא הכינו להם כל צרכן, אי נמי שמא יקרא בשטרי הקיוסות של מקח ומכר בשבת, **ומפיס** מטיל גורל בשבת להגריל איזה חלק יגיע לכל אחד **בני ביתו** שהן סמוכים **על השלחן**, אפילו מנה גדולה כנגד קטנה. (רע"ב) שאין כאן קפדה, כיון שהכל של בעל הבית ואחרים אין אסור לעשות גורל בשבת אפילו בחלקים שוים, כיון שהם מקפידים זה על זה יבאו לידי מדה המשקל בשבת, אבל בחול [מתני'] **ובלבד שלא יתבון לעשות מנה גדולה כנגד קטנה** דאז אפילו בחול אסור **משום קניא** הוא מה שמשתקין עם עצים, וזה גזל מדבריהם, שאין דעתו להקנותו בקנין גמור. **ומטילין חלשים** גורלות **על הקדשים שנשחטו ביום טוב,** לחלק אותם בין הכהנים, שלא יבא לידי מחלוקת (תוי"ט). **אבל לא על המנות** של קדשים שנשחטו ערב יום טוב. **כיון** שהיה אפשר מאתמול. **ג)** **לא ישכור אדם פועלים בשבת** לצורך מלאכת מחר, דכתיב (ישעיה נח. יג) "ממצוא חפצך בדבר דבר", שלא יהא בדובר בשבת בדובור של חול, **ולא יאמר אדם לחברו לשכור לו פועלים, ודזקא לומר לחברו לשכור לו פועלים** אסור, **אבל מתר** לומר לו הנראה בעיניך שתוכל לקנות עמי לכשתחשך, אף על פי ששניהם יודעים שעל מנת לשכרו לפעלתו הוא, כיון שאינו אומר לו ברורוש מתר שאין זה אלא כעין הרהור למלאכה.

ודבור אסור הרהור מתר. **אין מתחיצין** שהולך בשבת על סוף **התחום** שהוא אלפים אמה מן העיר ומחזקה שם עד שתשתקע. כדי **לשכר** משם **פועלים** מיד כשתחשך, דמאחר שאסור לו לשקרם בשבת, אסור להתחיצן עליהם. **ולהביא פרות** לא יתחיצן כדי להביא פרות המחברים לקרקע מיד כשתחשך, כיון שאיסור לקצצם אסור להתחיצן עליהם, **אבל מתחיצין** הוא כדי **לשמור קרותיו, ומביא פרות ביד,** דגם מחשבתו לא היה לבך אלא כדי לשמור קרותיו, **כלל אמר אבא שאול, כל שאני זמאי באמירתו** דהיינו דבר מצוה שמתר לומר לחברו שילך במנוצאי שבת להביא עסקי כלה מן מת מתקיבה (שם) "ממצוא חפצך ודבר דבר", "חפצך אסורים, חפצי שמים מתרים. כמו **ד) מתחיצין** דהוי דבר של מצוה, **גו שהביא חלילין** שקולן מעורר בכי, אם **הביא בשבת** בשביל ישראל, **לא יסמוך בהן ישראל** משום קנס, דמוכחי מילתא שבשביל ישראל הוביאו, **אלא אם כן** נודע לו בברור שב-**באו מסוקים קרוב,** ולא הביאו העצים מחוץ לתחום, **עשו** עכו"ם לו **ארון** לעצמו שיקבור בו נכרי, **אם** לא, **וחפרו** עכו"ם **לו קבר לעצמו, יקבר בו ישראל,** ואם עושהו **בשביל ישראל, לא יקבר בו עולמית. ה)** **עושין כל צרכי המת בשבת, סכין** את המת בשמן, שלא יסריח על ידי חם, **ומדיחין אותו** במים, **ובלבד שלא יזיז בו אבר.** שלא יטלטל ויגביה לא ידו ולא רגלו ולא ריסי עיניו

מתחיצין ומטילין אותו על החול שעל ידי ששומטין את הכר מתחתיו נמצא מטל על החול, דלהניחו בשבת לא יכנה אסור, **בשביל שימתין** ויצטנן שלא יסריח, **קושרים את חלחי** של מת, כשהיה פיו הולך ונפתח, **לא שיעלה** להסגר מה שנפתח, דזה אסור, שהרי מזיז אבר, **אלא** שיקושרו את פיו כדי **שלא יסוכך** להפתח, **וכן הקושר** שנשבבה סומכין **אותה בספסל, או** בארכות עצים קרבין שבצדדי המטה, שתורת כלי עליהן, **לא שתעלה** הקורה השבור דהוי ליה בונה, **אלא שלא תוסיף** בקיעתה. **מעמצין** אין סותמין עם עיני המת **המת בשבת,** לאחר יציאת נשמה דהוה מזיז אבר של מת, **ולא** סותמין אם עיניו אפילו **בחול עם יציאת הנפש. והמעמץ עם יציאת הנפש הרי זה שופך דמים,** אלא ישהה הנפש שמא תעלף (רש"ב) שהנוסס הרי הוא כחי ובדבר מועט מקרב מיתתו.

פרק כד א) מי **שהחשיך** בדרך בערב שבת, ויש בידו מעות, **נותן כיסו לנכרי** מבעוד יום, ואף על גב דשלוחו של ישראל הוא לשאר אין כיסו בשבת הקפלו בו רבנן, דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו, ואי לא שריית לו אתי לתוויי ד' אמות ברשות הרבים. **ואם אין עמו נכרי מניחו על החמור,** כשהיא מהלכת, לאחר שעקרה יצרו ורגלו ללכת, כדי שלא תעשה עקירה, וקשרוהו לרוצה הבהמה לעמד טולה מעליה, וילאחר שתחזור ותעקר רגלה ויניחנו עליה, שאם לא יעשה כך יתחייב משום מחמר, וכשהחמור שלו יתחייב גם משום שביתת בהמה, וכשמגיע לפתח ביתו יטלנו מעליו, בזמן שהחמור מהלך, ויזרקנו לתוך ביתו כלאחר יד, כדי שלא יהא מכניס מרשות הרבים לרשות היחיד (תוי"ט).

הגיע לחצר החיצונה של העיר שהוא עמוק **נוטל** מעל החמור **את הכלים הנטלין** בשבת, **ושאינן נטלין בשבת** שהם מקצים, **מתיר את החבלים** של האבוס, **והשפין נופלין מאליהם,** ואם הם כלים שמשתמרבים בנפילתם כגון כלי זכוכית, מניח כרים וכסותות שיפלו עליהם. **ב) מתירים** בשבת את הקשרים של **פקיעי עמיר,** קשין של שבלים **לפני הבהמה, אבל מחשיך** הוא כדי יכולה לאכלם, אבל לפזרן כדי שתרייח ריחן ותאכל אסור, דמאחר דחזי לה בלא הפזר לא יתריחן לעצמה, **ומפספסים** מפזרין **את הכיסן** ענפים לחים של ארז, לפני הבהמה כדי שתריח ריחן ותאכל, כיון שבלא פזר לא חזי לה אבל לא מפזרין **את הזיורין,** הן גם כן קשין של שבלים, אלא שהן קשורים בשלשה קשרים, אחד בראשון ואחד בסופן ואחד באמצען, **והפקיעין** עמיר אינן קשורין באמצען ואף על פי שלדי רבוי הקשרים הן דחוקים הן בזה, והבהמה קצה בהם, אפילו הכי לא יפזרן אלא מתיר קשריהן וסגי בהכי. **אין מספקין** אין מחתכין בשבת, **לא את השחת,** אלא **את תבואה. ולא את החרוביז לפני בהמה. בין בשבלי בהמה דקה, בין בשבלי בהמה גסה,** דטרחא שלא לצרך הוא. **רבי יהודה, מתיר** לרסק **בחרוביז דקה.** לבהמה דקה, ששניה דקות ובלי רסוק קשה לה לאכלם. **ג)** **אין אוכסין בשבת את הגמל לאכילה,** בידו כל קפ עד שמתרחיבין בני מעיה כאבוס בשבת, וכן **ולא דורסין** לה את האכל בגרונה, והוא שעור פחות מאוכסין, וקל זה טרחא יתרא הוא, **אבל מלעיטין** שתוחב להגמל המאכל שתוכל להחזיר המאכל. **ואין ממרים** אין

אבל מלעיטין, שתוחב לו המאכל במקום שיכול להחזירו, **ומהלקטין לתרנגולין** שתוחב המאכל לתוך פיו במקום שיכול להחזירו, **ונותנין מים לפרקן** בשבת, **אבל לא גובלים,** אין לשין אותן במים, אף דאינו בר גבול, מקל מקום גזרו (רמב"ם פרק א' מהלכות שבת הל' י"ד).

אבל מלעיטין. ומהלקטין לתרנגולין, ונותנין מים לפרקן, אבל לא גובלים. ואין נותנין מים לפני בהמה וכלים שבשבת, אבל נותנין לפני אזנין ותרנגולין ולבני יוני הרדסיות: ד **מחתכין** את הדלועין **לפני הבהמה,** ואת **הנבלה לפני הכלבים.** רבי יהודה אומר, אם לא היתה נבלה מערב שבת, לא יתחיל בה. **אבל** אם כן **ד) מחתכין** את הדלועין **לפני הבהמה,** ואת **הנבלה לפני הכלבים.** רבי יהודה אומר, אם לא היתה נבלה מערב שבת, לא יתחיל בה. **אבל** אם כן **ד) מחתכין** את הדלועין **לפני הבהמה,** ואת **הנבלה לפני הכלבים. אבל** אם לא היתה נבלה מערב שבת, **אסורה, לפי שאינה** מן המוכן: **ה** **מפירין בדרים בשבת, ונשאלין לנדרים שהן לצרך השבת. פוקקין** את **המאור, ומודדין** את **המטלית** ואת **המקוה.** המעשה בימי אביו של רבי צדוק ובימי אבא שאול בן בטנית, **שפקקו** את המאור בטפיחי, **וקשרו** את המדקדה בגמי, לידע אם יש בגיגית פותח טפח אם לאו, ומדברייהן למדנו שפוקקין ומודדין וקושרין בשבת.

מסכת עירובין

פרק א מבוי שהוא בנוה למעלה מעשרים אמה, יעמיד. רבי יהודה אומר, אינו צריך. והרחב מעשר אמות, יעמיד. ואם יש לו צורת הפתח, אף על פי שהוא רחב מעשר אמות, אינו צריך לעמיד. **ב** הכשר מבוי, בי שמאי אומרים, לחי וקורה, ובית הלל אומרים, לחי או קורה. רבי אליעזר אומר, לחיין, אמר רבי שמעון, לחי מצד אחד, ודרבי אליעזר סבר כבית שמאי (ובעי' בגמרא מאי קסבר לחיין, אלא לחיין בלא קורה), משום רבי שמעון אמר, תלמיד אחד הוא רבי מאיר לפני רבי עקיבא, לא נחלקו בית שמאי ובית הלל, על פתח מבוי שהוא פחות ברחבו מארבע אמות שהוא נתר או בלחי או בקורה, ואין צריך שניהם. על מה נחלקו בית שמאי ובית הלל, על פתח מבוי רחב יותר מארבע אמות ועד עשר, שבית שמאי אומרים, לחי וקורה. ובית הלל אומרים, או לחי או קורה. אמר רבי עקיבא לרבי מאיר, על זה שפחות מד' ועל זה יותר מד', נחלקו בית שמאי ובית הלל, ועל מה בגמרא דיש הפרש בין תנא קמא לרבי עקיבא בפחות מד' טפחים, דאחד מהם סובר דאין צריך לא לחי לא קורה ואחד מהם סובר צריך לחי או קורה. ולא מבאר אי תנא קמא סבר אין צריך תיקון, אי רבי עקיבא.

(מ"ט) והוא שם כולל לאלו דברים שצריך הכנה מערב שבת על ידי פת אם או שאר מאכל. דהיינו ערובי חצרות, לחצרות הסמוכות זו לזו. דמן התורה מתר לטלטל מבתים לחצר ומחצר לבתים, ואסרו חכמים לטלטל בלי ערוב. דהיינו על ידי שיקימו מאכל ששיוך לכל בני החצר באחד הבתים שבחצר, ושתיר מבואות בחצר שבמבוי. כדי שלא יבא לטלטל ממנו לרשות הרבים.

וכן ערובי תחומין שאסרו חכמים לצאת מעיר לחוץ לתחום אמה מאלפים אמה בשבת, ואם ערב דהיינו שקבע מקום בשביתתו בסוף אלפים אמה מחוץ לעיר, הוי כמו שדר שמה, ומתר לילך בשבת עוד אלפים אמה, וכולל גם ערוב תבשילין, שקומנו הוא במסכת ביצה. מבוי נקרא רחוב פתוח מצד אחד לרשות הרבים וחצרות פתוחות לו מב' צדדין. ואריכו יותר על ר"חנו, אמרו חכמים שיתקנו המבוי בלחי. שישים קורה באחד מצדי המבוי שהוא כמחיצה. אי בקורה שישים על כתל מבוי, שיהא הכר לזה שבא להוציא לרשות הרבים שקבו נגמר המבוי. ולא יבא להוציא משם לרשות הרבים, ואם ארכו קרחבו צריך פס ל' טפחים, אי שני פסין של כל שהו. **א)** **מבוי** דהיינו הקורה שהוא ערוב **שהוא גבוה למעלה מעשרים אמה, יעמיד.** שפיליקה לקורה עד למעלה מעשרים, דלא שלקא בה הרבה, דכיון דהקורה מעשרים אמה אין לו הכר. **רבי יהודה אומר, אינו צריך** לעמיד דסובר דקורה משום מחיצה היא, דפי' תקנה יורד וסותם, והני כמחיצה עד למעלה מעשרים, דלא שלקא בה הרבה, דכיון דהקורה מבוי מחיצה יותר **מעשר אמות** אם מקרי פתח אלא פרצה, ולכן **יעמיד** ויעמידנו בי רחב עשר. ולרבי יהודה אין צריך לעמיד. דהוא משום מחיצה (תוי"ט) **ואם יש לו** לכניסת המבוי **צורת הפתח,** דהיינו לחי גבוה עשרה מכאן ומכאן וקורה על גביהם, ואפילו הקורה שלמעלה מרחק בגבה הרבה משני הקורות שבצדדין, ואפילו למעלה מה' ובלבד שיהא מכון כנגד שני הלחיין, **אף על פי שהוא רחב מעשר אמות, אין צריך לעמיד** הפתח. **ב)** **הכשר מבוי** שתום הכנתו שיהא מתר לטלטל בתוכו כיצד, **בית שמאי אומרים, לחי וקורה.** דמן התורה צריך ד' מחיצות לטלטל בתוכו, ואתא הלכה למשה ומסיני וגזרעתה לרביעית, ואוקמה אלחי וקורה. **ובית הלל אומרים, לחי או קורה,** דמן התורה ג' מחיצות הוי רשות היחיד, ואתא הלכה למשה מסיני לתוסיף או לחי או קורה. **רבי אליעזר אומר, לחיין,** שתים לחיין, לחי מצד זה ולחי מצד אחר, ודרבי אליעזר סבר כבית שמאי (ובעי' בגמרא מאי קסבר לחיין, אלא לחיין בלא קורה), **משום רבי שמעון אמר, תלמיד אחד הוא** רבי מאיר לפני **רבי עקיבא, לא נחלקו בית שמאי ובית הלל,** על פתח **מבוי שהוא פחות** ברחבו **מארבע אמות שהוא** נתר **או בלחי** או בקורה, ואין צריך שניהם. **על מה נחלקו בית שמאי ובית הלל,** על פתח מבוי **רחב** יותר **מארבע אמות ועד עשר, שבית שמאי אומרים, לחי וקורה. ובית הלל אומרים, או לחי או קורה. אמר רבי עקיבא לרבי** מאיר, **על זה** שפחות מד' **ועל זה** יותר מד', **נחלקו** בית שמאי ובית הלל, ועל מה בגמרא דיש הפרש בין תנא קמא לרבי עקיבא בפחות מד' טפחים, דאחד מהם סובר דאין צריך לא לחי לא קורה ואחד מהם סובר צריך לחי או קורה.